

ROOSIKU KÜLA KRIISIPLAAN

Projekti teostaja MTÜ Vingerpuss

Projekti rahastati Kohaliku omaalgatuse programmi, Antsla valla ja MTÜ Vingerpuss vahenditest

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Mis on hädaolukorrad ja millised on elutähtsad teenused?.....	4
Loetelu sündmustest, mis võivad põhjustada hädaolukorra	5
Elutähtsate teenuste toimepidevust korraldavad asutused	6
Antsla valla kriisikomisjoni koosseis 2019.aasta seisuga	6
ROOSIKU KÜLA VALMISOLEK JA TEGEVUSJUHISED.....	7
Piirkonna ohud ja eluliselt tähtsate teenuste katkemise mõjud Roosiku külas	7
Roosiku küla valmisolek elutähtsate teenuste katkemiseks ja tegevusplaan valmisoleku parandamiseks	15
Kogukonna liikmete ohust teavitamise korraldus ja omavaheline infovahetus kriisiolukorras ...	16
MEELESPEA.....	17
Oma pere ja sõpradega aruta läbi:.....	17
Kuidas planeerida ja hoiustada varusid?	17
Evakuatsioonivarud	18
ISIKLIKE VARUDE LEHT.....	19
LISAD OMA KÜLARAHVALE	
1. Küla generaatori kasutamise kord	
2. Küla meditsiinipauna sisu	
3. Külaelanike kontaktid	
4. Küla infovahetuse sõlmpunktid (kaart)	

Sissejuhatus

Siseministeerium avalikustas 20. märtsil käsiraamatu, kuhu on koondatud juhised toimetulekuks erinevate kriisiolukordadega. Kriisiolukordadeks on suuremad tormid, üleujutused, tulekahjud, keemia-ja kiirgusoht jmt ning nende olukordade tõttu elutähtsate teenuste katkemine (elekter, vesi, toit, soojus, side, esmaabivahendid, ravimid jm. olulised varud). Juhendis on eraldi rõhutatud, et iga inimene, pere ja kogukond mõtleks läbi ja teeks ettevalmistusi selleks, et oma elu, tervist, lähedasi ja vara kaitsta. MTÜ Vingerpuss sai Roosiku küla jaoks Kohaliku omaalgatuse programmist ja Kogukondliku turvalisuse programmist toetust küla kriisiplaani väljatöötamiseks ja mõne hädaolukorras vajaliku asja soetamiseks.

Kriisiplaani koostamisel on võetud aluseks Siseministeeriumi käsiraamat kriisiolukordadeks valmistumiseks ning fookus seati järgmistele teemadele:

- Selgitati välja piirkonna ohud ja eluliselt tähtsate teenuste katkemise mõjud ning mõelda läbi, kuidas nendeks ühiselt paremini valmis olla;
- Selgitati välja, kes kogukonna liikmetest vajavad kriisiolukordades kõrvalist abi ja kuidas saame üksteist aidata;
- Lepiti kokku kogukonna liikmete ohust teavitamise korraldus ja omavaheline infovahetus kriisiolukorras.

Käsiraamatu leiab siit: <https://kriis.ee/valmistumine-kriisiolukordadeks/kriisiolukordadeks-valmistumine-pere-ja-kogukonnaga/>

Roosiku küla kriisiplaani koostamise eestvedajaks on MTÜ Vingerpuss (Kalle Nurk ja Ruuta Ruttas-Küttim) ning abiks võeti Naiskodukaitse instruktorid Merlit Aldošin ja Helen Allas. Kriisiplaani väljatöötamisse panustas läbi intervjuude ja rühmatöodes osalemise 33 külaelanikku, mis on umbes 60% täiskasvanud elanikest.

Naiskodukaitse instruktorite poolt viidi läbi hädaolukorraks valmistumise loeng, millele järgnesid rühmatööd kriisiplaani väljatöötamiseks. Külavanem koos instruktoritega valmistas rühmatööde tulemuste põhjal kriisiplaani dokumendi visandi, mis järgmistel koosolekutel ühiselt läbi arutati, ning vormistati lõplik kriisiplaani dokument. Trükitud kriisiplaan jagati kõigile Roosiku küla majapidamistele.

Roosiku küla kriisiplaan kinnitati küla koosolekul 6. oktoobril 2019, millest võttis osa 21 inimest.

Mis on hädaolukorrad ja millised on elutähtsad teenused?

Hädaolukord on sündmus või sündmuste ahel või elutähtsa teenuse katkestus, mis ohustab paljude inimeste elu või tervist, põhjustab suure varalise kahju, suure keskkonnakahju või tõsiseid ja ulatuslikke häireid elutähtsa teenuse toimepidevuses ning mille lahendamiseks on vajalik mitme asutuse või nende kaasatud isikute kiire kooskõlastatud tegevus, rakendada tavapärasest erinevat juhtimiskorraldust ning kaasata tavapärasest oluliselt rohkem isikuid ja vahendeid. (Hädaolukorra seadus)

Hädaolukorrad (Vabariigi Valitsuse korralduse järgi) **on:**

- suuremad tormid ja tuisud,
- üleujutused,
- metsa- ja maastikutulekahjud,
- erakordselt külm ilm,
- erakordselt kuum ilm,
- keemia-ja kiirgusoht,
- tuumaõnnetus,
- plahvatus või varing,
- ulatuslik keskkonnareostus,
- suur õnnetus maanteel, raudteel, lennukis, laevas (palju vigastatud, keskkonnareostus),
- küberrünnakud,
- äkkrünnak avalikus kohas,
- massirahutused (ka vanglas),
- sõjaline konflikt,
- epideemia või massiline mürgistus,
- loomataud,
- massiline põgenike sissetõule.

Hädaolukordade loetelu saab põhjalikumalt vaadata siit:

https://www.riigiteataja.ee/aktiisa/3300/4201/3016/VV_25042013_208k_lisa.pdf#

Elutähtsad teenused on:

- elektriga varustamine,
- maagaasiga varustamine,
- vedelkütusega varustamine,
- riigitee sõidetavuse tagamine,
- kohaliku tee läbitavus (tuisuga, vihmaga lagunemisel, puude langemisel vmt),
- telefoniteenus,
- mobiiltelefoniteenus,
- andmesideteenus,
- elektrooniline isikutuvastamine ja digitaalne allkirjastamine,
- vältimatu arstiabi,
- makseteenus,
- sularaharinglus,
- kaugküttega varustamine,
- veega varustamine ja kanalisatsioon.

NB! Pikaajalise elektrikatkestuse tõttu võivad olla suletud kauplused, apteegid ja tanklad. Kiirabi ja päästjate teenuse kättesaadavus suure kriisi korral on piiratud ja aeglasem. Seega on vajalikud esmaabivahendid, ravimid jm. olulised varud.

Loetelu sündmustest, mis võivad põhjustada hädaolukorra, mille kohta koostatakse riskianalüüs ja vastutav asutus.

(Vabariigi Valitsuse määrus <https://www.riigiteataja.ee/akt/128062017033>)

Sündmus ja riskianalüüsi koostamise eest vastutaja	Hädaolukordade loetelu
Päästesündmus - Päästeamet	Tulekahjust, plahvatusest, varingust, transpordi-õnnetusest, keskkonnareostusest, looduslikest põhjustest või muust sarnasest sündmusest tekkinud olukord maismaal ja siseveekogul, mis ohustab inimese elu, tervist, vara või keskkonda
Politseisündmus - Politsei- ja Piirivalveamet	Massilisest korratusest, põgenike massilisest sisserändest, massilisest piiririkumisest, rünnakust objektile, objekti hõivamisest või muust politsei pädevusse kuuluvast sündmusest tekkinud olukord maismaal, merel või piiriveekogul, mis ohustab inimese elu, tervist, vara või keskkonda.
Küberintsident - Riigi Infosüsteemi Amet	Arvutivõrgus toimuv turvaintsident, mis põhjustab kõrvalekaldeid küberruumi ettenähtud toimimisest või elutähtsate teenuste toimepidevusest või mis ohustab inimese elu, tervist, vara või keskkonda.
Kiirgus- või tuumaõnnetus - Keskkonnaamet	Kiirgus- või tuumaavarii tagajärjel kujunenud avariikiirituse olukord, mis ohustab inimese elu, tervist, vara või keskkonda.
Tervishoiusündmus - Terviseamet	Sündmus, mis on põhjustanud või võib põhjustada paljude inimeste eluohtliku haigestumise, vigastuse või mürgistuse.
Loomataud - Veterinaar- ja Toiduamet	Bioloogilise haigustekitaja põhjustatud loomahaigus, mis ohustab inimese elu, tervist, vara või keskkonda.

Elutähtsate teenuste toimepidevust korraldavad asutused on Sotsiaalministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Eesti Pank ja need kohalikud omavalitsused, kelle territooriumil elab rohkem kui 10 000 elanikku ning kelle korraldatavat teenust osutab elutähtsa teenuse osutaja.

Elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja	Elutähtsad teenused
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	1) elektriga varustamine 2) maagaasiga varustamine 3) vedelkütusega varustamine 4) riigitee sõidetavuse tagamine 5) telefoniteenus 6) mobiiltelefoniteenus 7) andmesideteenus 8) elektrooniline isikutuvastamine ja digitaalne allkirjastamine
Sotsiaalministeerium	1) tervishoiuteenuste korraldamise seaduse tähenduses vältimatu abi toimepidevus
Eesti Pank	1) makseteenus 2) sularaharinglus
Kohaliku omavalitsuse üksused (elanike arv üle 10 000)	1) kaugküttega varustamine 2) kohaliku tee sõidetavuse tagamine 3) veega varustamine ja kanalisatsioon.

Antsla valla kriisikomisjoni koosseis 2019.aasta seisuga

Kriisikomisjoni esimees - Avo Kirsbaum, vallavanem

Kriisikomisjoni aseesimees - Kurmet Mürsepp -abivallavanem

Liikmed:

Rain Ruusa - Antsla Vallavalitsus, majandusnõunik

Toomas Sloog - Võrumaa päästekomando Antsla päästekomando komandopealik

Ranno Vissel - Lõuna Prefektuur, Kagu politseijaoskond Võru piirkonnagrupp, piirkonnapolitseinik;

Talvo Kont - Antsla Gümnaasium, direktori asetäitja majandustöö alal;

Lea Jõevere - MTÜ Antsla Tervisekeskus, juhatuse liige

Marget Moppel - perearst

Tiit Tõnts - Kaitseliidu Võrumaa Maleva Antsla Üksikkompanii pealik

Vilve Lepik - Antsla Vallavalitsus, tugispetsialist

Kersti Käis - Antsla vallasekretär

Margus Mäerand -Kuldre kool, majandusjuhataja

Antsla valla valla kriisikomisjoni põhimääruse leiad siit:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/425042018002>

ROOSIKU KÜLA VALMISOLEK JA TEGEVUSJUHISED

Piirkonna ohud ja eluliselt tähtsate teenuste katkemise mõjud Roosiku külas

Kui oled hädas ja ühtegi abistajat ei ole,
helista külavanemale 5030107!

NB! Arvesta võimalusega, et kriisiolukorra tõttu ei saa kodust lahkuda, kaubad ei ole kauplusest, apteegist kättesaadavad ja muud eluliselt tähtsad teenused (elekter, veevarustus jmt) ei toimi.

Järgnevalt on kaardistatud Roosiku küla elanikke suurema tõenäosusega ohustada võivad kriisiolukorrad, nende mõju pere igapäevaelule ning küla valmisolek tegutsemiseks, kui mõni hädaolukordadest tekib.

Hädaolukord	Sündmuse tõenäosus	Sündmuse mõju	VALMISOLEK JA TEGEVUSJUHIS
Suuremad tormid	Väga suur	Murdunud puud, teed läbimatud, ei saa poodi, apteeki, kiirabi, päästjad, politsei ei pääse ligi. Hoonete purustused - katused pealt, purustatud aknad. Puud langevad autodele – mõni pere jääb liiklusvahendita. Elektrikatkestused, võimalikud ka andmeside ja telefoniühenduse katkemine.	Murdunud puude saagimiseks on pea kõigis majapidamistes mootorsaag ja üks inimene, kes appi tuleb. Suuremate tuulemurdude korral teavitatakse külavanemat, kes kutsub kokku talgulised juurdepääsutee hädapäraseks puhastamiseks. Tavaolukorras vastutab kohalikele (valla) teedele kukkunud puude eemaldamise eest riigiteele kukkunud, elu ja vara ohustavat või mõlemat sõidusuunda sulgeva puu eemaldamise eest Päästeamet muudel riigiteele kukkunud puude puhul Maanteeamet. Elektrikatkestuse korral on võimalik kasutada küla generaatorit. Kui elektrikatkestus on laialdane ja pikaajaline, otsustatakse küla koosolekul, kus täpsemalt on antud juhul mõistlik generaatorit kasutada. Telefoniühenduse ja andmeside katkemisel enam kui kaheks tunniks ja juhul, kui puuduvad ka juhised rahvusringhäälingu kaudu, võetakse kasutusele küla raadiosaatjad ja kasutatakse jahimeeste raadiosidevõrku. Isiklikud hädavajalikud varud – toit, jook, ravimid. Mõtlege läbi ja täida brošüüri lõpus varude leht!
Suured tuisud	Väga suur	Lumevangi jäämine (omas kodus või tee peal), piiratud nähtavuse tõttu	Külaelanikel sahaga masinaid ei ole. Tavaolukorras vastutab kohalike teede puhastamise eest Antsla vald ja riigeteede

		liiklusõnnetused, teelt väljasõidud. Teed läbimatud, siis ei saa poodi, apteeki, ligi ei pääse päästjad, kiirabi, politsei. (vt eelmist).	puhastamise eest Maanteeamet. Oma kodus lumevangi jäämisel aitavad isiklikud hädavajalikud varud – toit, jook, ravimid. Mõttele läbi ja täida brošüüri lõpus varude leht! Muretse koju laiad suusad, millega saab pehmel lumel sõita. Kalamehe kelguga saab toiduaineid ligi vedada. Eriolukorras, kui kiirabi ei pääse ligi, oleks võimalik kogukonnal abistada, kui külal oleks mootorsaan ja piisavalt suur kelk (nt. kalamehe kelk), millega oleks võimalik inimene kodust lahtiaetud tee peale vedada. Kui oled hädas ja abilisi ei ole helista külavanemale! Tee peal lumevangi jäämisel on abiks, kui autos on labidas, enda soojas hoidmiseks termokile ja liiter joogivett. Autoapteegis hoia väikest varu oma kõige olulisemaid ravimeid.
Üleujutused	Väike (lai luht absorbeerib ära, kõrgvesi ei ole kunagi majadeni ulatunud)	Vesi tungib majja (varud keldris ja mööbel jm I korrusel saab kannatada. Vesi maja ümber muudab juurdepääsu ja välja saamise raskeks.	Uputuse tõenäosus on väga väike, seega jälgime riigi kriisikommunikatsiooni, kui peaks uputuse oht tekkima ja tegutseme vastavalt juhisteile. Oma koju veevangi jäämisel aitavad ikka isiklikud hädavajalikud varud. Snow-tube rõngaid või kalamehe kelku saab häda korral kasutada ka abivajaja vedamiseks teele ka mööda madalat vett.
Metsa- ja maastikutulekahjud	Keskmine (suuremad metsamassiivid jäävad teisele poole jõge, mets vahetus läheduses 4-l majapidamisel, aga Nursipalu polügoon lähedal)	Suits raskendab hingamist. Tuleoht hoonetele. Mõned teed võivad olla tõkestatud, st ei pääse ligi kiirabi, ise ei pääse välja jne.	Ohtliku suitsu puhul on kasu koju varutud kaitsevahenditest, mis takistavad suitsu levimist siseruumidesse ja kaitsevad hingamisteid. Lülita välja ventilatsioonisüsteem! Mõttele läbi ja täida brošüüri lõpus isiklike varude leht (kaitsevahendite osa)! Kui põleng ohustab hooneid, on väiksema tule korral kasu aia kastmise süsteemist, et vähendada hoonete sädemetest süttimise ohtu. Arvuta välja, kui pikka voolikut sul vaja läheb ja kas veesüsteem võimaldab voolikust aeda kasta. Suurpõlengu korral, mis on jätnud lõksu metsa ja jõe vahele, aitaks teiseldata sillake (nt. ujumissild plastjuketel või metallramp) Suurpõlengu korral tuleb jälgida päästetöötajate korraldusi, et mitte ohtu sattuda!
Hädaolukord	Sündmuse tõenäosus	Sündmuse mõju	VALMISOLEK JA TEGEVUSJUHIS
Erakordselt külm ilm	Suur	Oht tervisele - külmumine (toas või õues).	Kui puud on otsas või mingil põhjusel ei jaksa kütta , siis helista

(üle 5 päeva kestev pakane -32°)		Ahjude ülekütmine ja sellest tulenev tulekahju oht. Kommunikatsiooniliinide katkemine.	külavanemale! Ära jää kannatama, sest hiljem on keerulisem aidata! Ülekütmise vältimiseks küta ahju kaks korda veidike! Elektrikatkestuse korral on võimalik kasutada küla generaatorit. Kui elektrikatkestus on laialdane ja pikaajaline, otsustatakse küla koosolekul, kus täpsemalt on antud juhul mõistlik generaatorit kasutada. Telefoniühenduse ja andmeside katkemisel enam kui kaheks tunniks ja juhul, kui puuduvad ka juhised rahvusringhäälingu kaudu, võetakse kasutusele küla raadiosaatjad ja kasutatakse jahimeeste raadiosidevõrku.
Erakordselt kuum ilm (üle 5 päeva kestev kuumus 33° ja suur äikeseoht). Põud.	Suur	Oht tervisele – ülekuumenemine, eriti eakad, südamehaiged, kõrge vererõhuga. Kommunikatsiooniliinide katkemine. Suureneb metsa- ja maastikupõlengute oht. Kaevude kuivamine, joogivee nappus.	Kuum ilmaga hoia aknad-uksed kinni , kardinad ees! Jahuta ennast duši all või hoia niisket rätikut peas ja kaelal või mine veidikeseks keldrisse. Telefoniühenduse ja andmeside katkemisel enam kui kaheks tunniks ja juhul, kui puuduvad ka juhised rahvusringhäälingu kaudu, võetakse kasutusele küla raadiosaatjad ja kasutatakse jahimeeste raadiosidevõrku. Kaevude kuivamisel abistab joogiveega lähim naaber, kellel on piisaval vett. Pesuvee saamine lahendatakse vastavalt majapidamise asukohale, võimalusel muretsetakse külale veepump jõest vee võtmiseks.
Keemia- ja kiirgusoht	Väike (juhul, kui õnnetus transpordil)	Oht tervisele – õhusaaste, väljas olla ohtlik, ventilatsioonisüsteemid võivad saastet siseruumidesse transportida. Radioaktiivse saaste korral võid saada ametlikke juhiseid keldrisse varjumiseks.	Õhusaaste puhul on kasu koju varutud kaitsevahenditest, mis takistavad saaste levimist siseruumidesse, kaitsevad hingamisteid ja nahka. Lülita välja ventilatsioonisüsteem! Mõtle läbi ja täida brošüüri lõpus isiklike varude leht (kaitsevahendite osa)! Jälgida riigi kriisikorraldajate korraldusi ja vastavalt käituda. Külal ühist varjumiskohta ei ole. Kiirgusohu puhul - tee selgeks, milline ruum sinu keldris või maa-alusel korrusel on varjumiseks sobiv, soovitatavalt akendeta, siseruum.
Tuumaõnnetus	Kui Venemaal juhtub	Oht tervisele – õhusaaste, väljas olla ohtlik, ventilatsioonisüsteemid võivad saastet siseruumidesse transportida.	Õhusaaste puhul on kasu koju varutud kaitsevahenditest, mis takistavad saaste levimist siseruumidesse, kaitsevad hingamisteid ja nahka. Lülita välja ventilatsioonisüsteem! Mõtle läbi ja täida

		Ohtlik hingamisteedele, nahale. Taimed, avatud kaevud võivad saastuda.	brošüüri lõpus isiklike varude leht (kaitsevahendite osa)! Jälgida riigi kriisikorraldajate korraldusi ja vastavalt käituda. Külal ühist varjumiskohta ei ole.
Plahvatus või varing	Väike (Tsooru ilutulestiku ladu)	Plahvatuskoha läheduses klaasikillud, varisemisoht, elektriliinide katkemise ja maa peale langemise oht. Kaasneda võib tulekahju, ohtlik suits.	Klaasikildudega haavatutele ja põletuse saanutele esmaabi osutamiseks saab abi küla esmaabikotist. Maale langenud elektriliinide korral Õhusaaste puhul on kasu koju varutud kaitsevahenditest, mis takistavad saaste levimist siseruumidesse, kaitsevad hingamisteid ja nahka. Lülita välja ventilatsioonisüsteem! Mõtle läbi ja täida brošüüri lõpus isiklike varude leht (kaitsevahendite osa)!
Ulatuslik keskkonnareostus	Väike (kui juhtub midagi Mustjõe ülemjooksul, eelkõige Võru-Valga mnt Kangsti ja Nursi vahel)	Mustjõe vesi reostub, oht ujumisel, vee joomisel (sh loomadele).	Jälgida riigi kriisikorraldajate korraldusi ja vastavalt käituda. Vältida ujumist, jõeveega loomade jootmist.
Suur õnnetus maanteel	Väike, mujal toimuva kaudne mõju	Politsei, pääste ja kiirabi ressursid on viidud kriisikoldesse ja külaelanikele ei suudeta kiiresti abi osutatada.	Kui kiirabi ei suuda kiirelt reageerida, aitab küla oma meditsiinipaun veidi kauem vastu pidada.
Suur õnnetus raudteel	Kohalik võimatu, mujal toimuva kaudne mõju	Politsei, pääste ja kiirabi ressursid on viidud kriisikoldesse ja külaelanikele ei suudeta kiiresti abi osutatada.	Kui kiirabi ei suuda kiirelt reageerida, aitab küla oma meditsiinipaun veidi kauem vastu pidada.
Suur õnnetus lennukis	Kohalik ebatõenäoline, mujal toimuva kaudne mõju. Kohalik (väga ebatõenäoline) mõju juhul, kui lennuk kukub alla küla territooriumil.	Politsei, pääste ja kiirabi ressursid on viidud kriisikoldesse ja külaelanikele ei suudeta kiiresti abi osutatada. Kui lennuk kukub külasse, on olukord sarnane plahvatussega – põleng, haavatud.	Kui kiirabi ei suuda kiirelt reageerida, aitab küla oma meditsiinipaun veidi kauem vastu pidada.
Suur õnnetus laeval	Kohalik ebatõenäoline, mujal toimuva kaudne mõju	Politsei, pääste ja kiirabi ressursid on viidud kriisikoldesse ja külaelanikele ei suudeta kiiresti abi osutatada.	Kui kiirabi ei suuda kiirelt reageerida, aitab küla oma meditsiinipaun veidi kauem vastu pidada.

Hädaolukord	Sündmuse tõenäosus	Sündmuse mõju	VALMISOLEK JA TEGEVUSJUHIS
Küberrünnakud	Keskmine (mõjub see, mis toimub riigis üldiselt, mõju võib olla väga suur!)	Võib kaasa tuua järgneva: -Elektroonilise isikutuvasuse ja digiallkirjastamise teenuse katkemine. -Riigi toimimiseks oluliste andmete tervikluse rikkumine. -Ulatuslikke elektrikatkestusi põhjustav küberrünnak -Andmesideteenuse katkestused Ulatusliku küberintsidendi tõttu võib juhtuda või juhtub vähemalt üks järgmistest: -elutähtsa teenuse toimepidevus katkeb osaliselt või täielikult, -ohtu satuvad riigi toimimiseks olulised infosüsteemid, -ohtu satub inimeste elu või tervis, -tekib suur keskkonna- või oluline varaline kahju, -ühiskonna majandusaktiivsus langeb oluliselt, -ohtu satub riigi julgeolek.	Elektrikatkestuse korral on võimalik kasutada küla generaatorit. Kui elektrikatkestus on laialdane ja pikaajaline, otsustatakse küla koosolekul, kus täpsemalt on antud juhul mõistlik generaatorit kasutada. Telefoniühenduse ja andmeside katkemisel enam kui kaheks tunniks ja juhul, kui puuduvad ka juhised rahvusringhäälingu kaudu, võetakse kasutusele küla raadiosaatjad ja kasutatakse jahimeeste raadiosidevõrku. Isiklikud hädavajalikud varud – toit, jook, ravimid. Mõtlege läbi ja täida brošüüri lõpus varude leht! Kui kiirabi ei suuda kiirelt reageerida, aitab küla oma meditsiinipaun veidi kauem vastu pidada.
Äkkrünnak avalikus kohas	Väike (tõenäosus siis, kui on mingi rahvarohke üritus)	Paanika, tormamine ohust eemale, jalge alla jäämine. tormamine politsei poole (politsei võib arvata, et oled ründaja). Haavatud, abivajajad.	Täida politsei käskusid! Politseinikke nähes ära torma nende suunas, hoia käed üleval ja peopesad nähtaval. Arvesta, et kõiki inimesi käsitletakse potentsiaalse ohuna. VÄLJAS • Liigu kiiresti ja varjatult kaitset pakkuvasse kohta ning eemale ründaja vaateväljast. • Kui näed ohutut teed, eemaldu selle kaudu. • Välti põgenevat rahvamassi ja vali võimaluse korral teine liikumissuund. • Eemaldu ohust võimalikult kaugele. • Ära tekita põgenemisel kahju teistele inimestele. • Võimalusel hoiata ja abista teisi, ennast ohtu seadmata.

			- Kui oled vahetust ohust eemal, helista hädaabinumbrile 112 ning teavita toimunust ja oma asukohast. - Hoiata teisi inimesi ohtlikku piirkonda liikumise eest. SEES - Hoonest väljumiseks kasuta treppe, tagavara-väljapääsu või esimese korruse aknaid. - Kui põgenemine võib panna sind suuremasse ohtu (näiteks ainsad väljumisteed on ründaja kontrolli all või sa ei leia ohutut põgenemisteed), jää paigale ning varju mõnda ruumi või esmast kaitset pakkuva mööblieseme või seina taha. - Kui leiad peidupaiga ruumis, lukusta uks ja liiguta ruumis asuv sisustus ukse ette. - Kustuta ruumis kõik tuled, hoia eemale uuest ja akendest. - Seadista mobiiltelefon hääletuks ja lülita välja ka vibreerimisfunktsioon. - Ära paljasta oma asukohta ning ära välju enne, kui oht on möödas ja oled saanud politseilt vastavad juhised.
Massirahutused	Kohalik ebatõenäoline, mujal toimuva kaudne mõju	Politsei, pääste ja kiirabi ressursid on viidud kriisikoldesse ja külaelanikele ei suudeta kiiresti abi osutatada.	Kui kiirabi ei suuda kiirelt reageerida, aitab küla oma meditsiinipäru veidi kauem vastu pidada.
Sõjaline konflikt	Tõenäosus väike, aga kui toimub, siis siia jõuab varem, kui Tallinna	Igal Eesti kodanikul on õigus osutada põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele omaalgatuslikku vastupanu. Elutähtsate teenuste katkemine.	Jälgime ametivõimude suuniseid. Kuulame usaldusväärseid uudiseid. Küla koosolekul arutame olukorda, lepime kokku tegevusplaanid. Suurendame kiiresti varusid, valmistume elutähtsate teenuste katkemiseks. Valmistume varjumiseks ja evakueerumiseks. Hoidu Eesti vägede liikumise kohta info reetmisest nt piltide jagamisega sotsiaalmeedias!

Hädaolukord	Sündmuse tõenäosus	Sündmuse mõju	VALMISOLEK JA TEGEVUSJUHIS
Epideemia või massiline mürgistus	Epideemiad – suur (terviseameti analüüsi põhjal) - bakteriaalsete või viirus-nakkuste levik saastunud toiduga, veega, õhuga, piisk-, õhklevi- või kontakt-nakkuse teel nakatunud isikutelt siseriiklikult - bakteriaalsete või viirusnakkuste sissetoomine välisriigist - bioterrorism - massiline sissērāne Mürgistus: Ulatuslik mürgistus võib tekkida ennekõike illegaalseid tooteid tarbides, sh salaalkohol, narkootikumid või illegaalsed ravimid.	Suur hulk haigeid korraga. Kui allikas kohalik ja ainult külaharvas haigestub, siis saab meditsiinisüsteemist abi. Kui massiline haigestumine suurlinnades, siis tekib meditsiinisüsteemi ülekoormatus. Kui toit on nakkuse allikaks, tekib paanika kvaliteetse toidu hankimisel. Mürgistus: Suur hulk haigeid korraga. Kui allikas kohalik ja ainult külaharvas haigestub, siis saab meditsiinisüsteemist abi. Kui massiline haigestumine suurlinnades, siis tekib meditsiinisüsteemi ülekoormatus.	Jälgime ametivõimude juhiseid. Kui nakkuse allikaks on sissetoodud toit, tuleb võimalikult palju tarbida oma tooraineid. Kui kiirabi ei suuda kiirelt reageerida, aitab küla oma meditsiini paun veidi kauem vastu pidada.
Loomataud	Keskmine (meil on metsane maapiirkond, kus metsloomad võivad taude levitada, kuid kariloomi on vähe)	Loomade massiline suremine. Teatud sorti lihaga varustamine väheneb ja kriisilukorras, kui välismaalt ei saa, võib tekkida tõsiseid varustushäireid. Võimalik inimestele ülekandumise oht (nt.linnugriip) – sama, mis epidemia korral.	Jälgime ametivõimude juhiseid. Vältime haiguskoldes käimist.
Massiline põgenike sissērāne	Väike tõenäosus, kuid sündmuse toimumisel mõju suur	Sissērāne kagupiiril koormab eelkõige Kagu-Eesti politsei ja tervishoiu-asutusi, võidakse paigutada inimesi lähedal asuvatesse tühjadesse korterelamutesse, koolidesse, kultuurimajadesse jmt	Jälgime ametivõimude juhiseid. <i>Vajadusel arutame küla koosolekul olukorda.</i>

Roosiku küla valmisolek elutähtsate teenuste katkemiseks ja tegevusplaan valmisoleku parandamiseks

Eespool kirjeldatud hädaolukordadest, mis mõjutavad külaelanikke kõige enam ja mille osas elanikud saavad ise valmisolekut parandada, on enamus seotud ilmastikust tingitud olukordadega, nagu tormid, lumetuisud, uputused, kuumus ja põud. Muudel juhtudel tuleb peamiselt arvestada sellega, et vältimatu arstiabi ja päästeteenused on raskemini kättesaadavad.

Küla on valmistunud elektrikatkestuseks ja esmaabi andmiseks ning parandanud valmisolekut väiksemat sorti tule kustutamiseks.

KÜLAL ON JUBA OLEMAS:

- elektrigeneraator
- tulekustututid
- esmaabivahendid
- dünamoga raadio/akupank

ROOSIKU KÜLA VAJAB VALMISOLEKU PARANDAMISEKS:

- Tulekahjude korral on vaja **tuletõrje veevõtukohta** küla keskel ja jõe lähedal (nt Päka kinnistule), et oleks võimalik saada vett Mustjões. Nii tulekahju kui ka põuast tekkinud veepuuduse (kaevude kuivamine) puhul aitab kriisi leevendada suurema võimsusega **küla veepump koos lähima majapidamiseni ulatuva voolikuga** jõest vee võtmiseks (on võimalik tööle panna generaatoriga).
- Tormiga langenud puude eemaldamiseks sobiks **tõstuk või haarats**.
- Kui kohalik tee ei ole tuisu tõttu läbitav ja kohalik omavalitsus ei suuda raskete olude tõttu teed puhastada, aga tekib vajadus inimene kiirabiautoni toimetada või tekib muu vajadus inimeseni pääseda või ta kodust mujale toimetada - **muretseda lumesaan ja 1,8 meetrine kalamehekelk**. Kalamehekelguga saab abivajajat või moona vedada ka mööda madalat vett uputuse korral.
- Kui sideteenused (telefoni-, mobiili- jm andmeside) on täielikult katkenud ja on vaja omavahel või teiste piirkondadega sidet hoida – **muretseda küla sõlmpunktidesse viis raadiosaajat, millest vähemalt 2 peavad olema 10km tööraadiusega**, et tekiks võimekus mõne üle-eestilise võrgustikuga info vahetamiseks.
- Suurpõlengu, sõjalise konflikti vm evakueerumist nõudval juhul, mil elanikud on jäänud lõksu jõe äärde, aitaks **teisaldatav sillake (nt.ujumissild plastujukitel või metallramp)**, mida saaks küla heaks hästi kasutada ka tavaolukorras.

Kogukonna liikmete ohust teavitamise korraldus ja omavaheline infovahetus kriisiolukorras

Riigi tasandil toimub kriisikommunikatsioon hädaolukorra vahetu ohu korral ja hädaolukorra ajal ning selle eesmärk on teavitada avalikkust olukorra lahendamise käigust ja anda elanikele ja asutustele juhiseid olukorras käitumiseks.

Antsla vallas on olemas valla kriisikomisjoni põhimäärus. Antsla valla kriisikomisjoni esimees on vallavanem. 2019.aasta septembri alguse seisuga ei ole avalikult kättesaadavad valla hädaolukordades tegutsemise plaanid, elutähtsa teenuse katkestusest põhjustatud hädaolukorra tagajärgede leevendamise plaanid ega riskikommunikatsioon.

Evakuatsioonikoht on Tsooru rahvamaja.

Antsla valla kriisikomisjoni põhimäärust saab täpsemalt lugeda siit:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/425042018002>

Antsla valla kriisikomisjoni liikmete nimekirja (2019.aasta seisuga) leiad lisast.

Roosiku küla elanike omavaheline kommunikatsioon kriisiolukorras

KONTAKTID

Kõigist majapidamistest on vähemalt ühe inimese telefon ja e-aadress külaelanike nimekirjas ja teistega jagatud (jagatakse ainult küla elanikele). Kõik külaelanikud teavad külavanema elukohta, telefoni ja e-aadressi.

Roosiku küla kogunemisikoht on endine Lepistu kool.

KOGUNEMISKOHT

Roosiku külas on kogunemiskohaks Roosiku kodukohvik (endine Lepistu koolimaja). Kogunetakse juhul, kui selleks antakse riigi või kohaliku omavalitsuse poolt korraldus või juhul, kui info kriisist on teada, kuid raadio, TV, internet või muud info saamise allikad ei tööta.

INFOVAHETUS, KUI SIDETEENUSED EI TÖÖTA

Kui sideteenus ei tööta, kasutatakse olukorrale vastavalt kas sõnumite edastamist raadiosaatjate kaudu või ükselt-uksele teavitamist. Kokku on lepitud info sõlmpunktid, kuhu saadab sõnumi külavanem. Nendest sõlmpunktidest viiakse info edasi lähedal asuvasse majapidamistesse vastavalt kokkulepitud skeemile (skeem ei ole avalik, vaid ainult külarahvale teadmiseks).

Info vahetamiseks inimestega väljaspool küla kasutatakse vastastikusel kokkuleppel neid üleeestilisi võrgustikke, kellel on oma tegevuse iseloomu tõttu olemas suurema tööraadiusega raadiosaatjad.

MEELESPEA

Oma pere ja sõpradega aruta läbi:

- Mis hetkel ja kuidas abi kutsuda?
- Millistes olukordades on kindlasti vaja kodust lahkuda ning millistes olukordades tuleb jääda siseruumidesse?
- Kuhu te saate ohu korral ajutiselt minna ja kes on kriisi ajal sinu juurde tulemas (naabrid, sõbrad, sugulased)? Kui palju neid võib kokku tulla? Kas siis süüa jätkub? Kuidas nendega ühendust saate, kui side on maas? Kas on linnas olijatega kokkusaamise koht vmt kokku lepitud?
- Mis on olulisemad vahendid, mida kriisiolukorras võib vaja minna (nt. mida tuleks kodust lahkudes võtta kaasa või millised peaksid olema kodused varud.)?
- Kuidas oma koduloomade eest erinevates kriisiolukordades hoolitseda?
- Kuidas saad eemal olevate pereliikmetega ühendust? Kas on kokkusaamise koht äkilise ohu puhuks?

Kuidas planeerida ja hoiustada varusid?

Soovitatakse varuda 1 nädala varud.

Millised varud/vahendid on majapidamises olemas:

- Vesi
- Toit
- Toit lemmikloomale
- Retseptiravimid (kui kauaks varu jätkub?)
- Ravimid palaviku, allergia, mürgistuse, kõhuhäda vastu
- Hügieenitarbed
- Mask hingamisteede kaitseks
- Valgusallikad
- Raadio (aku, patareide, dünamoga)
- Akupank elektroonika laadimiseks
- Tööriistad jmt
- Sularaha
- Kütus autole ja muudele masinatele ja seadmetele

Evakuatsioonivarud

Millal võiks tekkida vajadus evakueeruda? (nt tulekahju)

Evakuatsioonikoht – Tsooru rahvamaja.

NB! Evakuatsiooni korral pole piisavalt aega pakkida kõiki vajalikke asju kodust eemal viibimiseks. Esmatähtsad vahendid tuleb eelnevalt läbi mõelda ja varuda.

Evakuatsioonikoti soovituslik sisu:

- Toit ja joogivesi – hästi säiliv ja valmistamist mittevajav toit (konservid, kuivikud, pähklid, maiustused jmt) ning vesi vähemalt üheks ööpäevaks
- Suu- ja kehahügieeni tarbed
- Esmaabivahendid ja ravimid
- Taskulamp ja varupatareid
- Kaasaskantav raadio, varupatareid, akupank või muu laadimisseade
- Magamiskott või tekk, suur kilekott, termokile vmt. kaitseks ilmastiku eest
- Muud olulised vahendid (taskunuga, konserviavaja, tikud, toidunõud, söögiriistad jne)

Õhureostuse korral vajalikud varud:

Kontrolli üle avad, mille kaudu toimub õhuvahetus väliskeskkonnaga – ukсед, aknad, (sh akende mikrotuulutusavad), ventilatsioonivad, korstnad. Hinda, kas neid saab õhutihedalt sulgeda. Kui see on võimalik, ei vaja nad õhusaaste korral täiendavat tihendamist.

Varu koju vahendid avade õhukindlaks sulgemiseks:

- piisavalt lai kleeplint, et katta õhuvahesid ja kinnitada kilet;
- kile (näiteks prügikotid), millega saab kleeplindi abil ventilatsioonivad sulgeda;
- tihendid ustele ja akendele;
- riie, millega saab kinni toppida suuremad avad ning uksealused (rätikud, linad vmt);

Radioaktiivse saaste korral võid saada ametlikke juhiseid keldrisse varjumiseks. Tee selgeks, kas sinu keldris või maa-alusel korrusel on varjumiseks sobiv, soovitavalt akendeta, siseruum.

ISIKLIKE VARUDE LEHT

Vajalikud esemed ja vahendid		Olemas
Joogivesi	2 liitrit inimese kohta ööpäevas, lisaks 1 liiter inimese kohta ööpäevas toidu valmistamiseks	
Toit (pool varudest ei vaja valmistamist)	1. konservid	
	2. pakisupid	
	3. kuivikud	
	4. pähklid, kuivatatud puuviljad	
	5. küpsised, maiustused, müslibatoonid, mesi	
	6.	
	7.	
	8.	
	9.	
	10.	
Esmaabivahendid	1. esmaabivahendite komplekt	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
	9.	
	10.	

Ravimid	1. retseptiravimid	
	2. valuvaigistid	
	3. palavikualandajad	
	4. allergiavastased ravimid	
	5. seedehäirete ravimid	
	6. põletusvastane vahend	
	7. külmetusvastased ravimid	
	8.	
	9.	
	10.	
	11.	
	12.	
Hügieenitarbed	1. seep	
	2. desinfitseerimisvahend	
	3. tualettpaber	
	4. pabersalvrätid	
	3. niisked puhastuslapid	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	

Valgusallikad	1. taskulamp ja varupatareid / päiksepatarei või dūnamoga töötav taskulamp	
	2. patareitoitel lamp või latern ja varupatareid / petrooleumilamp koos lambiõliga	
	3. tormilatern	
	4. küünlad	
	5. tikud	
	6. tulepulk vmt	
Söögiriistad	1. ühekordsed toidunõud	
	2. konserviavaja	
	3.	
	4.	
Tööriistad, abi- ja kaitsevahendid	1. nuga	
	2. käärid	
	3. kleeplint (et katta õhuvaheid ja kinnitada kilet)	
	4. kile (näiteks prügikotid), millega saab ventilatsiooniavad sulgeda	
	5. tihendid ustele ja akendele	
	6. riie, millega saab kinni toppida suuremad avad ning uksealused (rätikud, linad vmt)	
	7.	
	8.	
	9.	
	10.	

Muu vajalik	1. sularaha pere vajaduste katmiseks ühe nädala jooksul	
	2. mask hingamisteede kaitseks (näiteks tolumumask)	
	3. tulekustuti ja tuletekk	
	4. autokütus	
	5. lemmikloomatoit	
	6. termokile	
	7.	
	8.	
	9.	
	10.	
	11.	
Küttematerjal (vedelkütus, gaas, küttepuud vmt)		
Patareitoitel raadio ja patareid mitmeks kasutuskorraks / päiksepatarei või dünamoga raadio		
Akupank mobiilsete seadmete laadimiseks		

Abi- ja infonumbrid

112	Hädaabi number
1220	Perearsti nõuandetelefon (tervisprobleemid, mis vajavad nõustamist või täiendava abivajaduse otsustamist)
1313	Keskkonnainspektsiooni valvetelefon (teated keskkonnareostuste ja keskkonnavalaste õigusrikkumiste kohta)
1343	Elektrilevi rikketelefon (info elektrikatkestuste kohta)
1510	Maanteeinfo number (liikluspiirangud, teetööd, teeolud, teele kukkunud puud)
1524	Päästefotelefon (nõuanded kodu turvalisuse kohta ning teadaanded ohtlikust ehitisest või katmata kaevudest)
16 662	Mürgistusteabekeskuse infoliin (mürgistustega seotud info ja nõuanded)
612 3000	Politsei infonumber (liiklusohhtlikud olukorrad, teiseldataud sõidukid, politsei teenused)
523 2573	Antsla valla kriisikomisjoni esimees - Avo Kirsbaum, vallavanem
517 9213	Antsla valla kriisikomisjoni aseesimees - Kurmet Mürsepp, abivallavanem
5030107	Roosiku külavanem Ruuta Ruttas-Küttim

Minu olulised telefoninumbri ja aadressid

Arvesta võimalusega, et kriisilukorra tõttu ei saa kodust lahkuda, kaubad ei ole kauplusest, apteegist kättesaadavad ja muud eluliselt tähtsad teenused (elekter, veevarustus jmt) ei toimi.

Roosiku küla kogunemiskoht kriisi korral on endise Lepistu kooli juures

Kui oled hädas ja ühtegi abistajat ei ole, helista külavanemale 5030107!

Antsla valla määratud evakuatsioonikoht on Tsooru rahvamaja.

NB! Pikaajalise elektrikatkestuse tõttu võivad olla suletud kauplused, apteegid ja tanklad. Kiirabi ja päästjate teenuse kättesaadavus suure kriisi korral on piiratud ja aeglasem. Seega on vajalikud esmaabivahendid, ravimid jm. olulised varud.